

ЧЕТИРИДЕСЕТО ЮБИЛЕЙНО
ИЗДАНИЕ НА МЛАДЕЖКИ
КОНКУРС ЗА ПОЕЗИЯ
„ВЕСЕЛИН ХАНЧЕВ“

Организатори: Община Стара
Загора, НЧ «Родина-1860» и Къща-
музей «Гео Милев»

Жури: Пламен Дойнов, Мирела
Иванова и Гертрина Кръстева

ПЪРВА НАГРАДА

Мартин Кръстев, 23 г., Асеновград

ВСЕ СЪЩИЯ П

питаш ме какво ново
се случва с мен,
а аз отвърщам,
че съм все същия.
все още съм,
вторият избор,
последното изречение
на вица
и поддържащия герой,
дори в своя собствен филм.
все още съм хисаря,
асеновград, стената, крепостта,
неразказаната история,
скрития грях
и страхът от споделеност.
все още съм пловдив,
лисабон, тепето, хълмът,
павето, което не пасва на мястото си,
отскубнатото гълъбово перо
и неспособността за събждане.
все още съм солунска,
графа, шишман,
чуждите сърца,
които нося на яката си
като медали,
напуканите ми от
(недостиг на) целувки устни
и любов, която
така и не разцъфна.
все още съм око на бурята,
апокалипсисът, големият потоп,
финалът на майския календар
и всичко, което е могло да бъде,
но никога не е било.
все още съм ловецът,
жертвата, примамката,
капана, писъкът, кръвта,
бягството, смъртта, животът.
все още съм неизживените си стихове,
ненаписаните си животи,
белият лист, надрасканият лист,
смакваният, изхвърленият,
неизказаните думи,
които засядат в гърлото ми
и ми пречат да дишам.
питаш ме какво ново
се случва с мен,
а аз отвърщам,
че съм все същия
и имам спешна нужда от
промяна.

ВТОРА НАГРАДА

Преслава Джонджорова, 20 г., София

Археология на заминаването
Лятото прави липите във парка на чай.
Горе Онзи простира лилави чаршафи.
Така леко капе следобеда,
така крехко - пълзи по фугите,
скрива се във трапчинките ти.
Ръцете на времето лепнат от влага и пот,
пинат плахо паважа:
- Още ли диша?
Добър самарянин е рикшета на бягството,
върща ме пак на същото място –
в стиха, където полирам винени чаши,
захласнала се във сапунената пяна.
ще две-три балончета блясък и ще се удавя.
И пак ще съм полегнала
във рамките на очилата ти
сякаш просната на божия балкон.
Пак ще е лято и пак ще е Пловдив,
пак ще ваялят омаяни кадри.
И може би пак ще си ти -
един исполин, нахално заседнал
в разкопките злато.

Марая Миланова, 17 г., София

Картонен телевизор

С няколко легни по-отслабнал,
Откакто започнаха
да се превръщат в ежедневие.
И с няколко сантиметра по-висок,
Откакто криеш неща в обувките си.
С няколко години по-стар,
Откакто помня зад устните ти всичките зъби.
Когато падна първият ми млечен зъб
Ми каза да не плача,
А да си пожелаеш нещо -
Феята на зъбите е тук да утеши загубата.
Още паза всяка кукла за всеки кътник,
А за кучешкият ми зъб се сдобих с флумастерите.
С тях все още ми пишеш бележките на
хладилника, в които „няма да се прибера
тази вечер, миличка.“
С тях нарисова и картонения телевизор
„Старото LG го били откраднали великаните,
защото не слушам“
Ти беше най-лошият великан,
А толкова те слушах.
Когато изпозадаха твоите зъби -
Пак ми каза да не плача.
На кучешкият ти, си пожелах
Феята да ти върне всички останали
Явно не ме беше чула,
Заради виковете ти с поредният Великан.

Уважаеми старозагорци,
В Деня на народните
будители обръщаме поглед
към хората, в които гори
и днес непреходният огън на
знанието, науката, изкуството
и духовността. Към онези, които
даряват светлина и озаряват бъдещето.

Изказваме дълбока благодарност към
всички будители, приели нелеката задача да
следват священното дело на просветители и патриоти, на духовни
учители на нашата нация, пазейки и надграждайки българската
просвета и култура.

В този така светъл в нашия календар
празник – приеете моите пожелания за творческо
удовлетворение! Устоявайте с достойнство и
сърце на предизвикателствата, проправяйте пътя
ни към успешни бъднини!
Честит празник!

Радостин Танев
ВРИД кмет на община Стара Загора

ТРЕТА НАГРАДА

Теодора Георгиева, 21 г., Силистра

Нося дома на рамото си,
навит е на руло
като карта на света
или продълговата раковина –
ако допра ухо до нея,
чувам родителите ми
да се обаждат,
разгъна ли я,
наместо опустелия хоризонт
ръжта ще огрее
сивите брегове на небето,
от гласовете им ще се излее море.

Габриела Маринова, 18 г., София

Влюбен съм в теб, Розана!
Грижа ме е
за всичките ти пришки на краката
за всичките ти отражения във водата
за мокрите ти стъпки от банята до леглото
за мириса на чай от блатото ти

за душите ти
които там погребва
за мириса на мухъл
от обувките
с които ще дойдеш при мен
Влюбен съм в теб, Розана!
Усещам вкусовете ти в гръкляна си
вдишвам плодския пушек
от ноздрите ти
дълбая дупки в бедрата ти
срещам се със себе си
в изкуството ти
Влюбен съм в теб, Розана!
Целувам ябълките
в очите ти
срещам зениците ти
в сънищата си
усещам миглите ти
в стомаха ми
пресмятам тежестта им
в ежедневието ни
Влюбен съм в теб, Розана!
Падам в шахтата ти
търся стълбата си
за да изляза и да ти кажа –
излъгах те
Аз съм Габриела
която никога няма да бъде Розана

/от стр. 1/

ОТЛИЧЕНИ АВТОРИ

Йоанна Милкова, 17 г., София

възрастният мъж върви с откраднати стъпки в онова пространство между небето и земята в което не е нито Бог нито човек и влачи на гръб три черни чувала а в тях – трупове – на надеждата, на мечтите на жената, в която толкова спяло се бе влюбил на терзанията и крехката непринуденост с която преминаваше през стени от негодни на щастливите слънчеви лъчи на всеки спомен от неосъзнатата обреченост – любовта на сънищата, в които виждаше сянката ѝ на многото изпушени цигари и малкото изпитана вина възрастният мъж влачи на гръб целият си живот по пътя към черната осанка скрита под дъното на чувалите

Емел Кумбарева, 18 г.

с. Кочани, обл. Благоевград

Не е ли отчайващо да имам толкова да кажа, но всеки път започвайки да говоря и езикът ми да натежава.

НОВИ КНИГИ

Михаил Тошков, МЕТАРЕАЛИЗЪМ, издателство “ЕРЕС”, София, 2023.

Банко П. Банков, Раним свят, разкази и новели, изд. Фастумпринт, София, 2023.

Кънчо Великов, Светла Йорданова, Звездни реки, лирика, изд. Фабер ВТ, 2023.

Катя Кремзер, Дланите на господ, стихове, Изд. къща”Персей”, С., 2023

Валентин Дончевски, Всичко сегашно, поезия, Изд. “Дъга+”, Ст3, 2023.

Ами Бакалов Курвоазие, Забравеният старозагорски поет, юрист и космополит., очерк, двуезично издание, автор Георги Туртуриков изд. “Инфоз”, Ст.Загора, 2023.

Иван Матев, Георги Бакалов (1873-1939), Юбилейна книга, издателство “Музей Литературна Стара Загора”, поредица № 5, Печат Булгет, С., 2023.

Загора, Съюза на учените, Регионална библиотека „Захарий Княжески“, Музей „Литературна Стара Загора“, Национално общество за литература и изкуство НОЛИ - ВеликоТърново. На юбилейното тържество присъстваха близки, приятели и почитатели на поета, както и членовете на Дружеството на писателите в Стара Загора.

Не е ли нелепо? Как все още трупам истории, а не смея да разкажа своята. Аз не съм сандък, нито капсула на времето. Нека думите ми се превърнат в птички и да отлетят някъде в безвремието. Започна ли да говоря, не ще издам даже звук. Прокълната съм на мнителност към всеки друг О, бръкнете в гърлото ми и извадете гласът, само тогава ще съжаля защо не бях искрена поне един път.

Михаел Руков, 20 г., София

Завръщане

По празния път съм дошъл, през обраслите пътеки и по непометените дворове и последните светлини на деня ми бяха водачи. Дивите коне от стадото, което бродеше в сърцето на планината, препречиха пътя ми и ме завлякоха на дъното на езерата, където изчезнах и за дълго време не се появих. Когато излязох на повърхността вече бях забравен и думите се ронеха от мен като прах от стари страници, които се разпадат. С последните останали парчета успях да подреда знаците и да изпиша името си.

Василен Василев, 24 г., Нови Искър

Шумен през Декември

В родния дом времето е сякаш застинало, а въздухът - опомнящо студен, но мек, като травматичните спомени за щастливото детство, което си припомням по снимките от старите фотоалбуми, пълни с лица, които вече ги няма. Никой няма да ни върне изминалите години, но за това и нашата съпригива е просто да се усмихваме един на друг и да не спираме да се смеем.

Божана Славкова, 19 г., Бургас

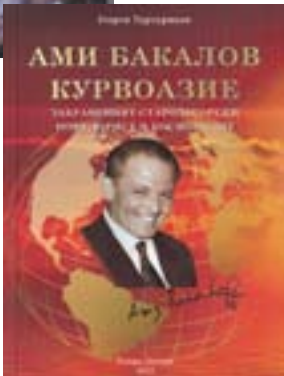
Пухкава раница

Искам да открадна пухкава раница за бъдещото си дете, което ме очаква след 10 години според звездите. Жената, която ми гледа, каза, че има цял албум със снимки на предречени бебета. Детето ми ще бъде просто още един звезден номер. Мравчи номер, подвърлен системно, изплют. Искам да има пухкава раничка, за да се учи на нежност и че болките са извън системата. С кукуригу, а после с опашки, а после на плитка. С ожулени колене, вечно с пръст по лицето, с растящи, а после падащи, зъбки, с колики – после с афти. Не знам какво ще научи от тези неща. То ще си знае. Моя бъдеща дъще, или пък син, знай че ти ще си ти, даже и без предречен номер, даже и без снимка в албум, даже и без да се родиш.

Петя Иванова, 21 г., София

Ръцете на баба ми

По-рано обядва. Сега ме гледа как пиша и мълчи. Рядко мълчи. Обикновено се оплаква, но само пред родителите ми. Като сме сами, разказва. Плаче. Стиска треперещите си ръце - дясната и лявата - белези и тъмни петна, любов и болка в историята ѝ чак до късите нокти. Държат се здраво една за друга - дясната и лявата. Само те са си останали.

Силвия Алексиева, 15 г., София

Летовинци

Пристигат първи на плажа, настаняват се под сянката на скалите. Плуват след шамандурата и се обръщат, за да видят дали навесът им не е паднал. Вечерите прекарват в една горичка с гледка към баровете и хотелите, но ги поглеждат, само когато огънят им изгасне. Най-отдалячени са клиентите на наследствените хотелиери.

Мария Изантова, 23 г., София

Ожуленото връхче на обувка, което свива сърцето на света, защото във връхчето е събрано цялото отсъствие – да няма кой – и всичкото примирение, че и така може да се ходи.

Маргарита Русева, 21 г., София

Анатомия на изчезването
На Б.

На криеница си играем с времето, подкупвам го, за да останеш още малко. Чета между редовете, за да се науча. Животът се състои от липси, бродирам ги, за да не ги забравя – краищата са безцветни, тук е, но го няма, лъже ме (напомня ми на теб) – вдявам поредната лъжа в иглата и бродирам върху кожата си. Не боли, когато го очакваш. Татуировки нямам, но белезите си приемам като календар, отброявам дните, които ни остават. Уча се да те обичам бързо, но не и между другото. 1, 2, 3... Времето за криене приключва, подкупа не е достатъчен. Тръгваме си - всеки сам – да търси себе си. Знам – все някога ще се открия пак – във теб.

Есенен салон 2023 - Стара Загора - Наградата получи Димо Димов за творбата си „Черна дупка“.
Картините в броя са от изложбата.

IN MEMORIAM
Даниел Александров
(9.10.1952 - 8.10.2023)

„ТРУДНО СЕ ЖИВЕЕ КАТО ПТИЦА...“

ВОЛНОСТ

Вдига рижа глава сънно слънце зад облаци скришом. На косена трева и на ягоди диви мирише.

Без юзда, без ездач – младо конче в полето се носи. Бяла мълния в здрач скита тъй по небесни откоси.

А в съня му камшик като пролетен гръм изсвистява. Свободата е миг – свободата сега задължава:

тази златна глава да е горда до залеза вишнев... На косена трева и на ягоди диви мирише.

Нежно вятърът пак опва бяла юздица от пяна... Тя навярно е знак за душата, от волност пияна.

Димитър Милев

СЪЛЗА ЗА АНГЕЛА

Нима човекът трябва да се пита за смисъла на земните неща, когато слънчогледовата пита му свети като слънце във нощта.

Когато чува гласове небесни, които ангелски слова шептят и към сърцата неговите песни напират – да намерят своя път.

Защо упреква той със мисъл скрита съдбата си, че щедра не била. Нима все някой трябва да размита и пътя към успеха със метла?

Какво ли още иска да пожъне – на масата му вече свети хляб. Нима завижда за венета трънен, нима той вижда в него случай съляп.

Нима и свободата със каншка най-последно иска да завърже сам? Животът всъщност е една въздишка, сълза за ангела в небесен храм.

МУЗА

При мене спря. Невинно ме погледна. Поведо ме като газела тя. Ревниво мъжки погледи я следваха подобно хрътки, хванали следа.

На въздуха не му достига въздух – поетът както ще се изрази. И сякаш слънцето поляга възнак в коприната на нейните коси.

Огледа се във чувствата ми бистри – къде ли досега е тя била? Или е плод на късните ми мисли – уханье на борова смола,

което нощите ми пълни с порив, а моя сън – със ангелски пера. Навярно още в небесата спорят защо Димитър Милев тя избра.

При мен дойде сама – като утеха. И толкова бе истинска... Уви – остана само звездната ѝ дреха и аромата, с който ме обви...

Худ. Валентин Дончевски, Към целта

КАРТИНА

На Руми и Михаела

Пред мен – зеленооката върба и русокосата тополка. Наистина божествена творба – зелена радост, зряла болка. А те – и болката, и радостта, са всъщност моята двуколка. Но какъде така пропуска тя – защо забързана е толкова?...
Щастлив ще бъда, минеш ли, съдба, в поредната си обиколка покрай зеленооката върба и русокосата тополка...

СИЛА

Силата ми скрита е в земята, тя през корена ми търси брод – да поклне връх към необята през единствения мой живот.

За да избуи в поле с пшеница или във жужена на пчела. Трудно се живее като птица, но ми трибват нейните крила – не за да си правя тайно вятър, а за идващите ветрове. Силата ми скрита е в земята, ала необята ме зове.

Чака ме едно небе безсънно – да пробия облачния пух. Цял живот съм все така разпънат между тялото и своя дух.

Щом на силните поех аз кръста, ще го нося върху своя гръб. Няма как да си прескоча ръста, ала мога личната си скръб.

Нека мировата скръб изпитам – тя през мене да намери брод. Силата ми е в земята скрита и в единствения мой живот.

СЛЪНЧЕВИ ИЗМАМИ

Човеко, виждам те забързан отново с облачния сал. И горд си, сякаш си завързал на Бога левия сандал. Навярно някой е оставил за друг небесния адрес. И пощальоните на слава изглеждат са в почивка днес.

А тук изпраща телеграми със жълти листи есенга – за всички слънчеви измами, за всяка лунна суета.

Отдавна знаеш, че небето е мигнало със син клепач. Земята е сълза, където все търсим радости сред плач.

И няма изход, знай, защото Бог тръшна своите врати... Една пращинка във окото на вечността – това си ти!

ТОПОЛНИЦА

Съло във ниското. Село с високи тополи.

Те във сърцето ми сякаш са пуснали корен.

Те синевата над мен с върхове са проболели –

с пориви слънчеви вдигнали стан непокорен.

Няма парадност във техните стройни редици.

Факли запалени – светят във пътя ми вечер.

Село, заселено сякаш с тополи и птици.

Село, поникнало с тези два символа вечни.

Връщам се привечер. Мама очите изтрива.

А вечерта, уморени, ще дойдат роднини.

Татко на хълма почива, почива,

почива –

вече от двайсет безкрайни и тежки години.

Село във ниското. Село в полите на Рила.

Село Тополница. Моя сияйна тополка!

В тебе душата ми мляко от преспи е пила.

В тебе са моята радост и моята болка...

ПИСАЛКАТА
НА ЕВТУШЕНКО

Със участ нелека, но с участ красива била е... Ръката ми днес я държи. Когато съдбата над мен се присмива, душата ѝ плаче със сини сълзи.

Докрай ще остане във нейната памет снегът с белоногите руски брези. Когато в очите ме гледат и мамят, душата ѝ плаче със сини сълзи.

Защо ни е тая мастилена слава, щом завист със сребърна диря пълзи?... Защото животът така продължава, душата ѝ плаче със сини сълзи.

За разни музеи тя помисли няма, та няма под пращни стъкла да лежи... Навярно ще почне голямата драма, пресъхнат ли нейните сини сълзи.

ДА ПРЕВЪРНЕШ СВОЯ ЖИВОТ В ПОЕЗИЯ...

НА ВЪРХА НА ИГЛАТА

Взели са ме триста дяволи -
все на някого съм крива.
Ангелите ме забравиха
и душата ми се свица.
А сърцето тупка,
лудо се бунтува.
Пак съм в черна дупка
и не се преструвам.
Чудя се и мая
в тази безизходица.
Не се вижда краят,
но е близо Богородица.

Когато си отида
от този грешен свят -
ще се превърна в мида
на пясъчния бряг.
Морето ще ме плиска
с най-щедрите вълни.
И ако поиска,
ще ме прероди.

Виктория Катранова

IN VINO VERITAS

Навярно пиеш си червено вино,
облечен в най-красивия костюм.
И мисълта, че някъде ме има -
не занимава твоя ум.
Но болката в очите ти маслинен
приятелите ти ще уловят.
На дъното на твоята чаша с
вино
очите ми чертаят кръстопът.

Сега те срещам в есента,
а тя е все така красива.
Подай ми своята ръка,
за да усетя, че съм още жива.

За да усетя твоето сърце
и как преселва се при мене.
Докосявам Седмото небе.
Дано за следващото имам време.

Постой при мен и остана!
Животът толкова е кратък.
Душата ми със обич загърни –
да споделим от небе си
остатъка...

РИТОРИЧНО

Израем този път на влюбени
и следва епизод след края.
Във настоящето се губим,
а бъдещето се не знае.
И вечерите се превиват в нощи,
в които пак дъхът ни спира.
А спомените като грохове
Из пепелта събирате.
Притискате душите оголели –
от самота и натежали грижи.
Каквото можем – сме си взели,
а другото Съдбата ниже.
Израем този път на влюбени
във епизода обич, след края.
Дори на себе си се чудим –
дали сме в Ада или в Рая?

Всеки търси своя Път -
от началото до края.
А билетите са към -
с дестинация до Рая.

Да превърнеш своя живот
в поезия, вместо в проза?
Аз предпочитам стипчивия плод
и бодлите на розите.

Едно – наум, две – наопаки.
Без много шум търсим посоката.

Падаме, ставаме - както се случи.
И не се предаваме - на живот се учим.

Худ. Мирослав Ибришимов, Музика в рая

НЕ СЪМ...

Не съм златната рибка –
не сбъдам желаниа.
Не чета вечер приказки.
Не скъсявам разстояния.

Не вярвам на казани думи -
речено не значи сторено.
Пропастите помежду ни
са още отворени.

И музикалната кутия
само насън свири.
И тя като мен е от тия,
дето душата си дирият.

Не съм златната рибка
и никога няма да бъда.
Не ме прикавай, умнико,
с въдицата зад ъгъла!

Много пъти умирах и ставах,
и живеех дори на инат.
И събирах трохи, и раздваях,
и отново нагоре вървях.

Много нощи осъмвах със себе си
и ще осъмвам може би пак.
Очите не ми извадиха,
а изписаха везжди
и така до следващия антракт.

СВЕТЪТ В МЕН УХАЕ

Българка съм!
шепне светлината.
В бяла риза
със шевници пъстри,
през поля вървя.
Дива съм,
с гордо вдигната глава,
и земята българска крася.
- Българка съм!

Но чия съм дъщеря?
На цветна Тракия
или на Родопя планина?
Отговор не ми е нужен,
защото в мен се раждат
цветни семена,
нанизани в тракийските шевници
и оживяващи

в песните
на чудноватите родопски звуци.
Това съм аз!

Донесена със слънчев лъч
да бъда тука на земята
и да бъда смях и глъч,
да пълня с радост
на човешките сърцата.
Най-красива на света съм,
че съм българката,
в Тракия родена,
възпята в родопска песен.
Косите ми са добруджанско жито
и горда съм,
че имам българската сила,
дадена ми от Пирин и Рила.

СЛОВО ЗА БЪЛГАРИЯ

Връщам се във времената стари,
Търся ги... Дано ме видят!
Ношем чувам родопски хлопатарии,
как звучно тишината бъдат...

От гайди чувам звуци във простора,
от далече идат като спотаени.
От полето се завръщат трудовите хора,
усмихнати, доволни, уморени.

Колко бяха дните ми игриви!
Завръщам се във детските си дни -
звукът на спомените ми щастливи
и този звук в сърцето ми звъни.

Ето ме в Родопя, в зеления ѝ чар,
във Стойките, Гелѝ и Ълки
Хората се сбират и пеят за Божия си дар
и песните разказват за сватби и разлъки.

Те пеят и песните им оживяват,
че и Бог се весели със тези хора!
И Руфинка нагоре с песен полетява,
и от високото вика: „Радвайте се хора!“

И извива се Орфеевият глас,
който земята и слънцето целува.
Няма над България такава власт,
която във тракийски и родопски песни
да добрува!

Земя свещена! Райски кът!
От България започва този път,
дето стига горе в небесата,
откъдето идват поздравите на земята!

ВОДИТЕ НА РОДОПА

Те пеят, от Божията сила
въдхновени,
и памет имат те - оглеждат се
в човешката душа,
а после,
сътворени от отрудени ръце,
узряват в жаждата на пътника,
пристъпил твоята земя, Родопя.
Във корените на вековните гори
се крият твоите води - сред билки,
камъни, тревн,
потичат живи, дишат,
разливат своята песен сребърна
и става изворът чешма,
и става изворът целебна сила...
Почитана от векове,
религия най-древна и добра,
за душата и бита
на местните е тя, водата -
и днес разказва с нова сила
за тайни, спомени и грехове
и времето пренася я през
вечността,
по-блага, нежна,
мъдра и добра.
Младра на Родопя!
Отпиеш ли от светлината им,
пред Бога коленичиш.
Звънят чучурите родопски,
пречистващи и силни,
енергията земята става друга...

И пее моята земя божествена!
О, Господи,
велика е и върна твоята благодат!

И СЛЪНЦЕТО ОТНОВО ЗАСИЯ

Забравих обичите, гривните си,
къде изчезна моята суета?
Животът ме направи
пряма, истинска и светла,
частича от Божествена искра наля.
И станах друга, Господи,
душата ми отново заблестя,
усмихнах стареца с подадена ръка
на слабия открехнах силни думи,
любов, по-силна блесна

в сърцето ми,
усмивка в устните наля...
И слънцето отново засия,
усмихна гълъбите сиви.

И СЪРЦЕТО МИ ПЕЕ

Вечер, теменужено синя,
над Хамбург тихо се спуска
и земята в прегръдка целува.
Ала плаче душата ми –
скъсана струна...

И ставам дете,
и се връщам на село,
дъхави цветни поля ме зоват и обичат,
ръжена питка отчупва ми дяло,
с приказка бяла завива ме баба...

Моя е тази родопска земя
и сърцето ми пее в нея разлитоено,
а в синия пламък на огъня,
светлината бавно възкръсва.

СТЪПКИ ПО ПЯСЪКА

маса в парков хотел, по време на една
от последните писателски дискусии.
Докарвах я за по час-два от вилата ѝ
в подножието на планината, за да легитимира събитие. Наоколо виднееше
суета, кого да признаят приживе за
класик, кой колко да бъде споменат и
да влезе в одобрителното ползрение
на цензорите, които мълчаливо следяха
тропота на литературната воденица.
От благосклонността им зависеха звания,
постове, жилища, всичко, с което
лукавният подмамва слабите души тук
на земята.

Банко П. Банков

Бях влюбен в тази поетеса виртуално,
казано на днешен език. И не само аз, а
повечето връстници от моето литературно
време.

Виждах съм я три или четири пъти.
Отдалече – на авторска вечер в салона
на БНАД, където следовница със златна
коса и актриса с тежки клепачи и дълбок
глас представиха поезията ѝ. В дъжделивата
есенна вечер на онези
насилно патетични години стиховете ѝ
разтуптяваха сърцата до гърлото.
Бяха съкровени и волни като стрела,
фолклорно песенни и утрешно модерни.
Всяка фраза, заредена със смисъл,
като с експлозив, отключваше пориви
и надежди, за които не бяхме намерили
собствени думи, правеше надеждите
зрими. Пропастта между крилатите ѝ
стихове и амбициите на дебютанти и
графомани, спотаени в салона, беше
възторгваща и плашеща, като океан.

В края на речитала тя се качи на
подиума и се поклони мълчаливо. Красива,
недостъпна жена-красица, богатата
коса открояваше бяло лице с малинови
устни, в строго черната ѝ рокля
проблясваха златни искри. Оттогава том
избрани нейни стихове тръгна с мен по
заводски селища и градски покрайнини,
извървя, жълтеейки, пътищата по
които вървах. Между кориците просветна
спасителен фар, нагарчаха билка,
нашепнаха думи далечен бог и
близък приятел.

След време предложиха за печат
цикъл дебютни мои стихове в списание
“Септември”, страниците на това списание
бяха главен вход в литературата.
Заведоха ме в кабинета ѝ (тя беше заместник
главен редактор), да ме представят – за
благослов.

Каза ми две-три насърчителни общи
думи от все още високия, далечен за мен
отвъден бряг на морето, брега на
оглашените. Ноктите на времето бяха
докоснали лицето ѝ, немилостиви
бръчки се впираха около устните, придаваха
горчивина на израза ѝ, богатата коса бе
прекалено черна, белотата на лицето ѝ
не бе нейна. Когато красива поетеса
старее, подсича корена на собственото
си въдхновение, опровергава темите си.

Стиховете ѝ вече не разтуптяваха
сърцето, тя живееше като икона на времето
си, външно свободна, но подчинена на
компромисни формули. Критиката
хвалеше почитително всичко, излязло
под ръката ѝ, нейни бяха литературните
награди, но магическата волност, размахът
на криле ги нямаше. Възможно е
вината да не е била само външна,
преценката кога да спреш също е
внушение Божие.

Разделих се с нея отдалече, както се
срещнахме. Тя седеше изправено, без
да се обляга, като дремеща статуя, от
въд зеленото сукно на дълга конгресна

канални, влакове, излетели от бъдещето,
се стрелваха през сочни полета, по тях
пасяха петнисти крави, слезли от обивки
за шоколад.

Бях поканен за гостуващ лектор в
Сен Назер, на брега на океана, колко
тичане бе ми струвала поканата. Една
седмица, разчетена по минути – академични
срещи, семинари, лекции пред скептична
студентска аудитория. Лектор от Изток
ще дава ум на западни юнита, все едно
професор от Чукчия да впечатли български
абсолвенти. То си беше сражение, аз или те,
или в първите пет минути приковаваш
вниманието или аудиторията се разшумява,
и Господ не може да ти помогне.

Контролирах стажанти, днес това се
нарича мониторинг. Наши възпитанци
работеха в железни гори-корабостроителници,
катереха се по мостове-пая

Худ. Пламен Кирилов, Без название I, номинация

жени, дежуреха в безлюдни цехове за
опресняване на вода и третиране на
отпадъци.

Вечер се отпусках в легло с постилки
във водораслен цвят, френска котка се
сгушваше в краката ми, зад отворения
прозорец тихо шумеше благородна гора.
И заспивах бързо и дълбоко, както в
годините, когато чрез нейните думи си
представях тукашни брегове.

В почивните дни в края на седмицата
домакините ми представиха черно
Рено Клио със зареден резервоар и комплект
пътни карти. Предлагаха ми свобода да
съставя сам програмата си за запознаване
с местните забележителности. У нас
такава любезност може да се приеме за
пренебрежение. Но тя мобилизира,
кара те да можеш повече.

Така тръгнах да обикалям южния
бряг на Бретан, рибарски и излетни
пристанища – Лориан, Ван, басейна на
Морбиан – лабиринт от протоци,
острови, носове и заливета, глухи села
с келтски имена – Кимнак и Порнак.

Пустият път пресичаше високи
пла-та, дълбоки гори обветрени от
солени бури, океанът подпришваше
реките в

дълбоки долини, превръщаше ги в
затражени фьорди. Спусках се към мокри
брегове, по които отливът рисуваха
абстрактни графики с водорасли, златни
цвете, аякон, порбваше дюните.

Отвъд необятните плажове могъщият
океан дишаше синьозелен, с цвят на
дълбока вода. Полузаметени от вятър
стъпки преваляха отвъд гърбиците на
дюните, насрещно слънце превръщаше
самотен рибар върху пристана в без-
плътен силует.

Спирах тук и там, разпитвах за пътя,
немногоословни бретонки, с погледи,
сини и дълбоки като водата, ме упътваха
и отпрашаха. Идваше частът на
прилива и гривестият океан тръгваше
срещу чернорозови скали, в острозьбите
заливета мощният му напън кипваше
в пенливи пръски, клокочеа водовъртежи
и се вдигаха фонтани, пред които и
версайските оставаха далече.

Паркирах колата върху зеления
кей, затъвах в пясък, докато изкачих
гребена на висока дюна и проследях
часове, като хипнотизиран. Стихията се
успокояваше, в румения залез плуваха
тъмносиния ивица, може да беше Ил де
Груа, островът на вешниците. Черни
лодки се връщаха, натежали от улов,
хвърляха котва зад вълнолома. Запри-
личаваха на ято птици, накацали върху
отраженията си.

Осъзнах, че виждам брега чрез Ней-
ния поглед, той беше поразяващо
точен и сега, че осмислям
видяното чрез написани някога от нея
думи. Думите ѝ бяха на жив човек,
в този предвечерен час времето губеше
измеренията си, сърцето ми затупти
в гърлото. Тя беше на брега до мен,
в стихове, надделели тлена. Билката на
безсмъртието беше в писаните думи.

Усещането за раздвоеност не ме
напусна до края на пътя – по дивия,
хапан от вятъра бряг на Лео Кроазик и
после – назад, през солници и мочурища.
Усещане, че някой преди тебе е
видял и осмислил света, че е до теб, за да
ти даде съпричастие, когато си много
сам. Просто трябва да го потърсиш в
думите му, напечатани върху жълтееща
хартия. Не бива да се забравят
пътищата към живите някогашни думи.

Влакът ме отнесе назад, през
половин Европа, залута ме сред
разноезични птици, по гари и граници.
Аз и тя се отдалечавахме един от друг,
всеки се връща в своето време.

Но сутрин в просъница все още
ме буди равно дишане на синьозелен
океан, уж успокоен, но смръщен,
затъква в пясък и се мъча да
изкача гребен на дюна. Във
вечно време, което се състои
от отделни години-мигове,
отредени за всеки от нас.

1 НОЕМВРИ - ДЕН НА НАРОДНИТЕ БУДИТЕЛИ

Данила Райчева, Велико Търново

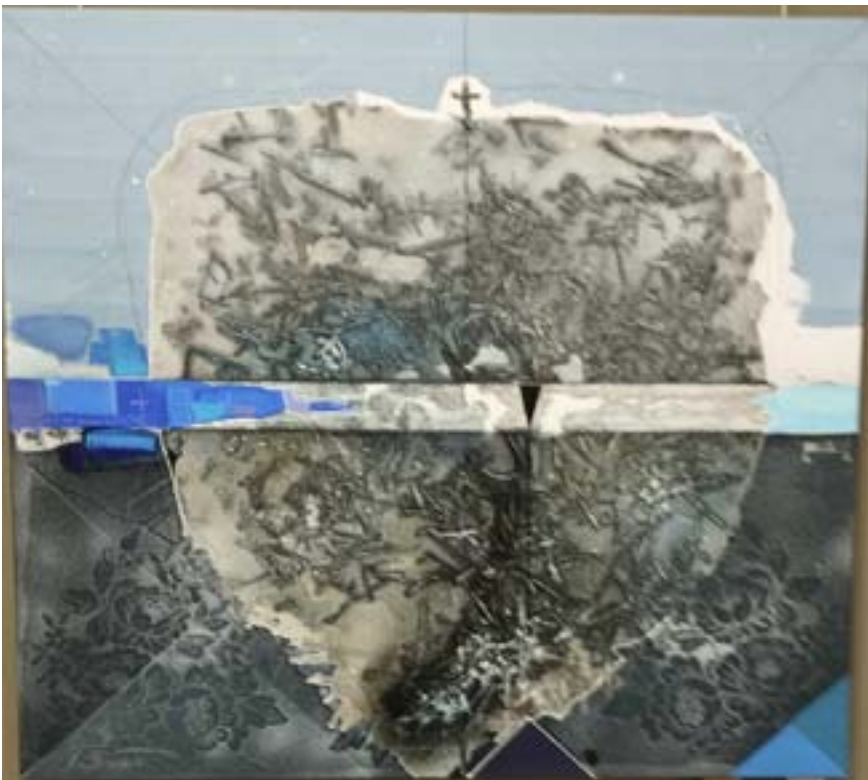
НА ТРЪГВАНЕ

Поетите по-иначе прощават.
Разтварят тишината в чаша джин
Последните си стихове раздават
за мириса на топъл парафин.

На шкафа си ще сложат очилата.
За слепия. Дано да ги намери.
Ще стегнат вратовръзка, ще почакат
До синьо вечерта да затреperi.

За стихове и речи ще е късно.
Кому са нужни свещи, панихиди?
Поетите живеят! И посмъртно
люлеят се на светските вериги.

Поетите по иначе се прощават.
Смъртта за тях далеч не значи края.
Единствено на тръгване остават
в пропуснатата точка на безкрая.

Светлана Йонкова София

МЪГЛА

Синя мъгла. Кадифени видения чезнат.
Тихо е, тихо е, сякаш светът е умрял...
А на мъглата в око̀то – в неземната бездна –
Господ човешкия гаснещ живот е побрал.
Сън ли живее? – мъглата ехидно ме гали
с лепкав и хладен език – и се хили без жал!
Фата Моргана рисува безчет катедрали,
рухувам – и долу, на дъното, виждам портал.

Евелина Кованджийска, Пловдив

ЛЯТО

Избухват цветовете на липа по дланите разлистени и чужди,
вървя по облаците и сама рисувам връщането си към вкъщи.
И клуонадите от тихи ветрове събличат тялото ми от тъгата,
зелена обич тихичко расте от семената на земята.
Загръщай огъня със моето сърце –
да бъде овъглено до остатък.
Небе без бледата ми синева
е просто бялата ръка във мене вpletена.
Чинарите замлъкнаха и облаците се строи́ха чинно.
Във бурята ще изгори онази тишина
и само клоните на летните дървета ще са живи.
А аз без дъх ще нарисувам последното глухарче на сезона.
Сега му шия рокля със пера –
като врабче да ме обича. Не сезонно.

Ирина Радионова, Разград

БИБЛИОТЕКАТА

Тишината се всмуква, безкръвна, в редиците книги,
всяка – нечие първо, поредно, последно дете.
Сякаш тя и самичка по себе си все не достига –
днес не влезе и кюрав човек. Тихо да почете.

По корниците – някои пъстри и шаренооки,
други бледи, обмисляни дълго и с много мерак,
се понесе дъждът задпрозоречен, чуха се ноти,
в безизходен синхрон с този паднал връз тях тялом мрак.

И децата, сиротници стари, света ни попили,
се облегнаха в днешния ден – плътно, рамо до рамо.
И се вдушаха сяпво в дъжда – пак сами, пак немил.

С неотгърнати страници.
Имащи себе си само.

Хараламби Ламбеv, Велико Търново

САМОТА

Лятна нощ: луна – с персеиди*:
с огнени стрелички
през Кристален Необят.
Старецът вярва: Господ ще види
болестта му – с разсейките...
...Махалата – безлюдната... И него – на пейката...
Чужбина Чемерна: ... С децата му...
С внуците – свидните!...
Обещанията, неизпълнени... Клеветите – обидните...

...Крадците!... Лъжците!... Грешните – всичките!
... Любoвта, със която хранил е птичките...
Как е кичил с Доброто си Свeглия Свят...
...И гроба му – утре- неопят... непрелят...

Селското гробище: С трънци... бодили...
-И - всички там със свое си: - Ше!...
...И Самотата... Тя бе в изобилие...
...И тревата, която от мен ще расте...“
И къщите свети с порутени стрехи...
И овошките, млните, потрошени от плод...
Самотата протрива се като единствена дреха...
Като омръзнал живот...

Старец на пейката: с а м си говори –
думите му припламват и капят
през Вселената, като звезди;
...Космосът Глух
и Господ Всеблаг го слушат...

**персеиди - летният поток астероиди, от съвезието Персей.*

Миглена Янева, с. Черниче, обл. Благоевград

ВЯРА

Господ слиза по възжена стълба
и от нищо чертае ми път.
Пътят малко познат е. Прегърбен
до завой - ускорен кръстопът.

Ако някой ми каже, че мога
злите сили, чрез него да спра
аз ще тръгна покорна след Бога
към разяните в тъмна гора.

Но е страшно да вярваш в Голгота
щом от нея душата кърви.
Тя разпъва до ужас живота ти.
Той е смъртно ранен, но върви...

С него смело вървя и не спирам.
Вяра взела съм - тъй за кадем.
В мен нощта доверчиво се взира
и за утре ми дава... криле...

Людмила Калоянова, Созопол

ЦВЕТЕТО НА СОЛТА

Морето се отдръпна,
отстъпи пред настъпващия студ,
вълните скриха лъвските си гриви.
Дори скалите се отрекоха
от нас – а някога простирахме
душите си от изумруд и люспи
върху горещите им длани.
Кристалчетата fleur de sel,
с които ги засицахме,
са вече рафинирана трапезна сол.
Изчезнаха един след друг и
цветовете – зеленият, след него жълтият...
Остана само споменът за възрив,
за лудии приливи и отливи в небето.
За някаква живяна соленост на мига.
Защо застигаме умира̀нето си?
Били ли сме изоби́сно някога на път?
Край Атанасовското езеро отдавна
не предлѝтат пеликани –
Виа Понтика с само метафора за смърт.
Сега вървим на юг – все по на юг
в мъртвилото на този бряг;
изгубил между хилядите хоризонти
своето море,
и търсим в намека за синьо цветето,
погребано от нас когато бяхме още живи...

Христина Главанова, Севлиево

ВИНОВНО

Ти си вино, което обичам,
онемяло от късно доверие.
Потъмнях от вина да се вричам
и разсъмнах. Нощта е поверие.
Ти нахлу. Има късни берачи.
Гроздоберът е дълга припявка.
Суховейно кръжах и разплитах
затаена в косите задявка...

Винолей на талази приливно-горещ –
с теб нощта е свенлива изгора.
Дай рубини и вино, и галеща свещ
през кълбяща отвътре умора.
Този тъмно разлят полегат хоризонт
е натегнат до връх на предела,
до дъга от стрела, като шеметен кон
из полетата – жарка постеля.
Тънкопиеща жажда и капка в кръвта
стичат лава в усойните преспи.
Било вика опъната струна в гласа.
Загорчава виндѝто без песни...
Най-високо изгрезлите кръгли луни
имат тъмни дъна и зеници.
Пропътувах снега и ръбът ме стои
в глад и вой на горещи глутници.
Има вино за двама. Стъсено горчи.
Крепостта му е жертвена яма.
С теб, отпили вина, утаено мълчим
в многословна прегръдка за двама.

1 НОЕМВРИ - ДЕН НА НАРОДНИТЕ БУДИТЕЛИ

Иван Сухиванов, Бургас

бог от машина на времето
пролука в камъка
те снабдява с поглед
на римлянин,
а осезанието
е като империя
расте с провинции:
тази скука, този страх
сред подивяла коприва
зейва
гърло от залез -
мъртвешкият свят -
безкраен иднот
нещо иска да каже,
но уви –
отдавна всичко е казано

Владислав Недялков, София

ARS POETICA*

*“A poem should be wordless
As the flight of birds.”
“Ars Poetica”
Archibald MacLeish*

Цял изгарях във всеки куплет -
огън, стъкнат от парещи рими!
И раздавах, раздавах навред
чиста обич към всичко значимо:
към Родина, към майка и дом,
към едно светлооко момиче...
Днес духът ми, за жалост, е хром
и не мога по листа да тичам
като влюбен до болка хлапак,
заслужаващ да бъде щастлив...
Приютен в безпризорния мрак,
не откривам и своя молив.
В жобя скъсан на времето, знам,
моят „Аз“ се е свил, запокитен
като стар потъмнял гологан** -
с него как да си купя мечтите?!...
И не зная дали съм поет,
но това не е повод за драми,
защо написан е всеки куплет
не с мастило,
а просто с кръвта ми!

*Б.а. * Ars poetica - латински - букв.
превод - изкуството на поезията.
** гологан - е народното название на
медната монета от 10 стотинки,
емисия 1881 година.*

Татяна Йотова, Айтос

МАКОВЕ

Капки от залеза,
макове пърхат в очите
с устни рубинни –
коприна по жадно поле...
Кой е рисуval етюди –
пана от палитри?
Кой е довецът на мигове
е детско лице?

Слиза природата-кана
и лее прохода,да,
в нея дискретно-плагальни
опъват стъбло
макове – чисти въздишки,
възторжена клада,
хубост и дар за света...
Безусловна любов.

Виж, балерини по пачки
броят реверанси,
тупкат им чашките –
пълни със сок от зора,
лепне в целувки свенливи
ефирният дансинг...
Макове –
огнена приказка
от вечността.

Георги Икономов - награда
на РОТАРИ КЛУБ Петрич,
в конкурса „Горчиво вино 2023“

ОЦЕЛЯВАНЕ

на Пенка

Разлиствайки нощта, прогоних мрака,
за да открия, че една душа ме чака
в най-тъмното на сенките, където
земята се целува със небето,
с такава страст, че алено червено,
небето се преражда отново,
а в мараният, сякаш че се мятат
в родилни болки, стенойки земята.

И в бурите на тези светли чувства
реки променят старите си русла...
Не зная как, но осъзнах че мога,
протегна ли ръка, да стигна Бога
и най-смилано аз да го попитам,
и да ми каже той, къде отлита
наесен всяко лястовиче ято,
за да се върне следващото лято...

Такива страсти, бих казал вълнения –
бушуват в мен, като стихотворение.
Издигат ме до космоса и после
се смеят, че звездите са ми гости.
Но да се върнем малко –
казах ви: във мрака,
една душа незайна, че ме чака...
Но всъщност аз нуждаех се от нея,
та в този луд живот да оцелея!

Далка Павлова, София

МЕТАФОРА

/по Лилив/

1.
Бяла пролет бели сънщиа зарони
по полета, покриви, балкони,
вдигна чудни бели храмове в душата
на надеждата и на мечтата.

Бяла обич засади в градини бели,
а на облаците е всеки куплет –
вятърът намигна, залюля простора,
в цъфналата ябълка се скри на двора.

2.
Пристигна лятото по цветни коридори,
сърцето омагьосано напред поведе –
по цели нощи под звездите му говори
за острова на любовта
сред свят неведом.
И обеща му вино от лозя небрани,
на верен нежен вятър ласките
сред мрака,
но лятото му изкълваха гладни врани –
сърцето любовта така и не дочака.

3.
Помръкналите му надежди ослепяха –
притихнали под схлупената стряха,
усетиха студа на есента лъжлива,
лукавството на зимата мъглива.

Изтръпнало, самотно –
то се сви сред мрака.
В комина цяла нощ небето плака,
но щом се съмна,
утрин снежно разцъфтяла,
целуна го с усмивка бяла, бяла...

Гюлишен Караманлиева, Плевен

ТАКА МИ Е

Така ми е божурено понякога
тогава тишината няма име
салкните люлеят синевата,
преди дъжда ми паяци да срине.
Преди да натежа като подлчба,
когато изгънявам никак шура
с извивка от луната във очите ми
и със прекръшен стрък от бяла мура.

Преди да пръсна стиска ланишна шума
в душата ми - изпръхнал житеи клас
да пална самотата си със дума
край светлия шаман изпаднал в транс.

Преди да се разсъмна сред пчелини
с уханье на смърч и на липа
в престилката ми с наръч от пелини
и залезите сърчно да ломя.

Така ми е пшеничено понякога
небето ми е кръпка сред звезди,
а аз със овехтяла риза във омарата
зъзна като мама обагрям следи.

Така ми е във изгрева от макове,
когато в сушаво се сипе ситен дъжд
намятам ямурдука, впрягам атове
препускам сред поляните със ръж.

Така ми е достатъчно понякога.
че кърпена кошуля е земята ми
напускан плач на жерави за бога
със смугло лято , къкрешо в поляни.

Така ми е достатъчно понякога!

Камелия Панайотова, Провадия

Надявам се да ме боли неистово...
Да, знам, това е неизбежно,
все някога ще съм сама
и ще съм никоя,
лицето ми ще е прозрачно.
Ще се напуква от самия въздух.
Ще съм оплетена и малка
като името ти,
като власинки на смокиня, като утро;
надявам се да ме боли,
да се страхувам,
да няма повече къде да си отида,
да съм между живота и смъртта –
несигурна
в най-тънките минути на следобеда.

Какво пък? Нали все още ще ме има!
Нали ще съм отново пожелавана,
трепереща,
готова! Тогава сигурно ще разбере -
не те боли кръвта,
която те ранява,
боли водата, със която я отмиваш.

Худ. Тодор Ковачев, Студия по Пикасо IV

Петър Ванчев, Хасково

БЯЛА ИКОНА

Майчице моя, още не тръгвай!
Онзи свят не е място за тебе.
Този свят земен ни толкова лъга,
ала ти си ми вечно потребна!

Твоите ягоди кой ще ги гледа –
капки рубини в лехата зелена?
Майчице моя, лицето ти бледо –
бяла икона стана за мене!

Толкоз години то ми сияе
в тъмните нощи, в облачни дни.
Господ отваря портите в Рая,
но още мъничко тук останни.

Нека целуна челото ти само,
твоите сребърно-бели коси.
Майчице моя, още е рано –
роса след росата за тебе роси!

Александър Арnaudов, София

времето си отива

когато дядо ми се
обади по телефона
за последен път

когато светофарът
свети в червено -
кръвта на прегазеното дете

когато татко крещи
на мама
преди да се разведат

когато прекачвам
прага на терминала
и оставям ключовете за вкъщи

когато от лицето
ми падат късове сезони

времето си отиде

НЕПОВТОРИМ И САМОБИТЕН РАЗКАЗВАЧ

Писателят **Николай Табаков** се изживява отдавна като успешен бегач на литературната писта както на дълги така и на къси разстояния, защото освен на десет романа и един детски роман, той е автор и на три книги с разкази. Две от книгите му: „Няма да е все така“ / 2009 / и „Нула време“ / 2020 / са отличени за роман на годината от Съюза на българските писатели. Той е носител на националната литературна награда „Професор Димитър Димов“ за цялостно творчество през 2021 година.

Новата книга „Р- Р-РАЗКАЗИ“ /Изд. „Захари Стоянов“, 2022/ на известният белетрист получи на специалния конкурс „Йордан Радичков“ за цялостна награда „Свилено настроение“.

Според Николай Табаков разказът е най-българския литературен жанр. Авторът споделя: „Гледах го разказа, от една страна разказ от друга шарена ойрка. Очаквах да ги разказва живота, той напротив – обръща го наопаки“.

В „Р-Р-РАЗКАЗИ“ Табаков свежда своето правствено и естетическо кредо до смисъла на живота, защото човек живее истински само осмисляйки го. И приказва читателя: „Да излезем най-после от задължителното ежедневие и си отворим очите, ама на четири“!

„Залез над маслинова горичка“ така се казва една от картините на Винсент Ван Гог, елемент от който авторът е използвал за корицата на новата си книга. Метафорично, на не случайно – сякаш повествованието на разказите, героите, сюжетите им рисуват огнената картина на човешката зрялост – смисъла на живота. Един честен и непринуден разказ за живота и съвременето ни, за героите – чешити и чудаци, за хора с достойнство и чест, отстояващи своята свобода и устремили се към неразгаданите тайни на живота.

Много точно литературният критик Митко Новков пише: „Николай Табаков не изневерява на себе си – описва чешити, описва самобитности. Описва живота така, че да го превърне в литература, а литературата я кара да описва така, че да се превърне самата тя в живот“.

Сборникът включва 21 разкази – написани като отделни разкази и на части от негови романи, обособени като такива. Табаков разказва леко и увлекателно. Той е оригинален творец с със свой белетристичен почерк и стилистика. Умее добре да композира творбите си и да съчетава в едно цяло регионалното, глобалното и общочовешкото. Разказите му дъхат на истинност, без изкуствена художественост, на места с известен натурализъм.

Повествованието в тях се отличава с автентичност – преживени, наблюдавани неща от живота, които са художествено интерпретирани от писателя. Николай Табаков майсторски изгражда и описва своите герои – чешити, с техните пороци, недостатъци и достойнства. Това са хора отстояващи позициите си и вижданията си за живота. Авторът успява да навлезе в потайните добри на човешката душа,

да преоткрие житейските тайни и поругае безцелното съществуване и отчуждение. Жизнено важният смисъл на днешното ни битие, което е обърнато повече към материалното отколкото към духовното.

Героитевнеговитеразказиобобщават характерни и миоглед характерни за хората от Северозападна България. Техните постъпки и действия са невероятни и непредсказуеми. Необичайни са дори и техните имена: Анто Пантев, Дядо Плетикчечко, Шаренко Червенков /Шарената крава/, Барабан Капитански, Наско Дири – Бири, Генчо Трите Платики, Баба Меца, Яни Пумпала. Странните събития и случки в някои от разказите се случват в още по-странното село Фъркуланци – разположено на границата на три балкански държави.

Според Никола Иванов: „Табаков несъмнено е автентичен разказвач, който разчита на конкретните си преживявания, които умее да обобща и универсализира... Това са разкази от и за живота“.

Белетристът описва един шарен и пъстър селски живот, в който любовта и омразата, надхитряването и надлъгването вземат превес в човешките взаимоотношения. Това проличава особено в отношението на двамата сеседи Дядо Аристотел и Фут Лунтрия и тяхната интимна връзка с Мария – Михаела в разказа „Чичо Фут Лунтрия“. Фут надхитрява Дядо Аристотел и отнема любимата му Мария – Михаела. Грабва я на своята лодка и стигат до средата на Дунава. Там я заплашва, че ако не му се отдаде интимно ще пробие и потоци лодката на дъното, защото е решил да сложи край на живота си.

В този обръкан и засукан свят първичните човешки страсти все по-често обземат хората. Затова и героите на Табаков са такива особняци. Силно е усещането за безвремие и хаос в напрегнатото ни ежедневие и преобръщане на символите на добро в тяхна противоположност.

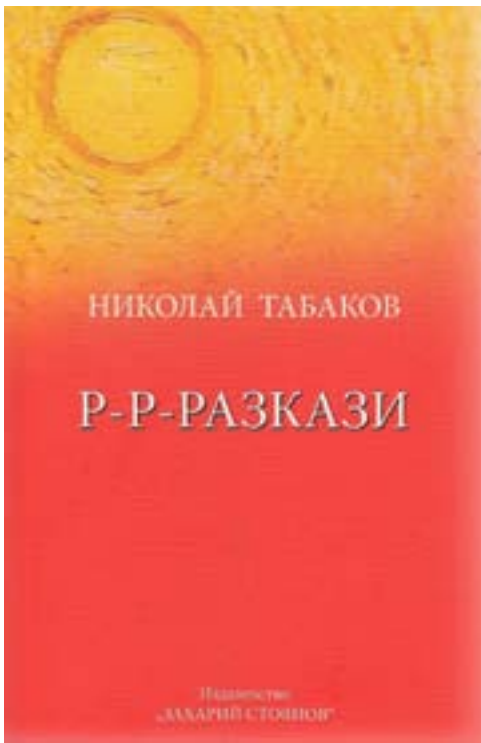
Писателят използва в разказите си гротеската, иронията и фарса. Речта му е синтезирана, лаконична, стегната и колоритно обогатена. Посланията в разказите са убедителни и поражащи размисъл. Книгата „Р-Р-РАЗКАЗИ“ е посветена на фундаменталния въпрос за смисъла. Всеки от героите в нея търси по свой начин смисъла в живота, но не винаги го намира и в това е неговата драма. Затова и едно от правствените послания в сборника е, че човек трябва да живее смислено и пълноценно.

Особено показателен в това отношение еразказа „Два леви ботуша“. Скулпторът Боян Бенин от село Фърколанци, разхождайки се край Дунава забелязва странни следи от два леви ботуша в снега. Те го отвеждат в задимената кръчма при двамата чешити Флоро и Раду – Двата Леви Ботуша. Тяхната житейска философия, загадъчния им начин на живот, споделени пред скулптора, го карат да осъзнае това, което постоянно го терзае и тревожи. Бенин взема твърдо решение да скъса с досегашните си начини ва живот: „Няма да работя под ничия диктовка. Ще си правя своите неща. А за това е нужна смелост“.

Николай Табаков владее всички литературни похвати на наратива – живоописание, портретуване, диалог и умело ги използва в текста. Той е не само самобитен и колоритен разказвач, но и проиницателен психолог. Това е видно и в разказите му: „Гледа ли?“, „От род в потомство“, „Изстрелът“, „Петър Масларина“, „Отново за „майсторите“, „Поезията горе“ и други, които носят своите правствени, естетически

послания и художествено майсторство.

Един от най-силните разкази в сборника посещ силен родолюбив заряд е „Гледа ли?“. Посланието в него е да съхраним любовта и привързаността си към родния края и родината, въпреки неуредиците в нея, борбата за оцеляване и разочарованията ни от очакваната промяна. Главният герой Коста Митов Комитов е довел бременната си жена от Германия да роди детето им във Видин, но неудачното им пътуване с влака и започналото раждане ги принуждават да слезат още в Мездра. Премното тревога и болка има в патоса на сатиричното и гротесковото в този разказ съдържащо се в думите на главния герой: „За дядо Йоцо ли ще говорим? Какво да гледа, ето това ми отговори! Да гледа скапаната, неуредена, ограбена, сиромашка държава...“ Затова и символното присъствие в разказа на паметника на дядо Йоцо от Искърското дефиле е като нравствена присъда над днешното ни общество, загърбило националните ни

идеали.

Интригуващ е и разказа „Лудите капитани“. В него авторът разказва за подвизите и импулсивните действия на капитан Барабан Барабански на ферибота Видин – Калафат. Безразсъдните му действия не му пречат обаче да остане верен на приятелството. Началото на този разказ красноречиво говори за динамичния, точен, лаконичен и изразителен език на писателя: „Януари наистина се оказа свиреп. Температурите спаднаха до минус двайсет, въздухът над градчето посиня, хора и кучета се изпокриха вдън земя. Коминчетата едва шепнеха от студ, но си личеше, че шепнат мръсни думи и ги пращаха на възбег...Студът сви Дунав в шепна, брегът замръзна, ледоходът се увеличи, ледените блокове скърцаха нощем и пукаха с такъв трясък, като че ли артилерийски оръдия...“

Чрез преживяванията и случките Николай Табаков поставя основните човешки теми и проблеми за смисъла на живота, страданието, радостите, доброто и злото, борбата за съществуване и оцеляване в този несигурен и променлив свят.

Забавен и увличащ е разказа „Сулфеш, начи!“.. Героят в него Наско Дири – Бири е галантен любовник с интимни връзки с много жени, без да се обвързва с брак. Любовните му авантюри са причина да търси препитание като уличен музикант на шингълс. Сприятелява се с алкохолика Дядо Плетикчечко, изгонен от своята жена Баба Меца за „свободомислие“.

Наско Дири – Бири дели припечеленото с Дядо Плетикчечко, той от своя страна пък лови риба на Дунава и я продава, с което осигурява ежедневните разходи и алкохола.

Пълни с чешити и герои със странни постъпки са късите прозаични текстове на Табаков. Петър Масларина от едноименния разказ е затворен в себе си човек и трудно общуващ с другите, но със силна интуиция. Ето как авторът във финала на този разказ само с едно изречение обобщава душевните му тревоги и притеснения по изгубения син: „Долната му устна се пукна и от нея потече чиничка кръв“.

Писателят изразява не толкова реални случки и събития, колкото съкровени лични желания и мечти, емоционално обобщава с постъпките на героите, техните бянове и копнежи. Всичко това на фона на неочаквани обрати, откровеност и равностетка.

В разказа „Осми декември“ са описани реални политически събития и лица. В него писателят ни убеждава, че една от най-пагубните човешки страсти е манията за величие и известност, както при Каприсия Примароса, която е готова на всичко за да постигне целта си.

Интересен и поражащ размисли за смъртта и отношението на човека към природата е разказът „Изстрелът“. Действието се развива на фона на ловен излет, в който чувството за самосъхранение и животинските страсти понякога надделяват над човешките: „Камен вдига отново пушката си... Върху мушката едрее тежката глава на звяра. Идва! Ще улучи ли ? Няма време за прикритие, няма време за бягство. Времето е едно – един единствен изстрел“.

Няколко разказа в сборника са свързани с изкуството и разкриват естетически и морални проблеми, които поражда то: „За изкуството“, „Отново за майсторите“, „Три пъти режа и все по-късо“, „Поезията горе“.

В „За изкуството“ писателят заявява чрез героя си, че най-щастлив е този творец, който реализира таланта си в полза на хората. Мони говори за мисията на художника и неговото призвание: „Знаете ли защо умират големите художници? Умират в картините си, за да живеят във вечността“.

„Три пъти режа и все по-късо“ разкрива пред читателя проблема за наличието на талант и болните амбиции на някои творци, което винаги е разочароващо.

Едит от най-хубавите разкази на Табаков посветен на хората на изкуството е „Отново за майсторите“. Темата в него е двубоят на двама големи художници – световно известния Пабло Пикасо и нашият Владимир Димитров – Майстора, във Варшава през 1948 година. Табаков поставя фундаменталния въпрос за автентичността в изкуството.

Пестелив в обрисовката на образите писателят представя героите си предимно чрез описание на душевното им състояние, действията и постъпките.

Табаков е зрял разказвач вглеждащ се в съвременността, която ни поднася човешки драми, комедийни ситуации от житейското ежедневие. Една самобитна и оригинална проза наситена с философски прозрения, хуманност и гротесков изказ. Той е писател поел бремето на духовното безпокойство, където само и единствено думите разведвяват.

Сборникът „Р-Р-РАЗКАЗИ“ на писателя Николай Табаков, затвърждава таланта му на превъзходен разказвач и нарежда името му в челната редица на най-добрите ни съвременни белетристи.

Иван Д. Христов

Стефан Станев

Бях чувал и чел нещо за самобитното творчество на този нашумял напоследък художник, затова с интерес отидох да видя самостоятелната му изложба. Не на откриването й, разбира се, многолюдните шумни вернисажи не са за мен.

В ранния горещ следобед в галерията имаше само няколко посетители и други двама мъже, седнали с чаша уиски в служебния ъгъл на залата, увлечени в оживен разговор с галеристката.

Още при първия общ поглед изложбата прикова вниманието ми. Картините бяха нарисувани с маслени бои, но имаша ефирното излъчване на акварелна живопис, преобладаващите топки тонове хармонично преливаха един в друг и меко контрастираха с по-студените, платната грееха като слънца и мамеха погледа със своята багреня пьстота, с онази цветна магия, непонятна за нас, непосветените в тайните на живописата, която звучи като нежна музика, хваща те за сърцето и събужда в душата ти неподозирани асоциации и носталгични видения. Още по-вълнуващо беше впечатлението ми от сюжета на отделните картини: овчари и селяни сред тучни поля, отрупани със златни гроздове лози и натежали от плод ябълкови клони на един, на други – бели кончета, каруци със слама, жени с менци до белокаменни чешми, разгърдени мъже с продълени широкополи шапки и полуголи дечица край тях в компанията на петли, щъркели, бухали. Един благоловен приказен свят в митичната щастлива страна Аркадия, и друг – реален, истински, който бях виждал и аз в далечните години на моето детство и който сега, съзерцавайки тези картини, възкръсваше и оживяваше с носталгично умиление в паметта ми...

Недалече от края на селото ни, вляво от пътя, който водеше към моста над реката и оттам към откъдните ниви, сред обширната равна поляна се издигаше малко плоско възвишение, върху което растяха три стари, вековни бряста – остатък и спомен от някогашните просторни низинни гори от летен дъб и полски бряст по нашите земи, отдавна унищожени и превърнати в обработваеми площи и крайселски мери. Всяка късна пролет или в първите дни на лятото тук пристигаха няколко семейства катунари, опъваха овехтелите чергили и палатки под сянката на старите брястове, изваждаха примитивните си инструменти, стоваряха набавените кой знай откъде дървени трупи и стари железа, наточваха теслите, наклаждаха огньовете и мъжете започваха да майсторят корита, гавани, дървени лъжичи и бъркалки, секири, сатъри, саджаци (пиротни), машини (дифузи) и други дребни предмети, необходими за селския бит. Сутрин жените наравнаха натъпканите с тях дълбоки тържици и тръгваха из селото. Хората се нуждаеха от тези примитивни, но сигурни и полезни изделия, купуваха ги или ги заменяха срещу стари дрехи, нещо за ядене – месо, яйца, зеленчуци, плодове, или пише ракия. Селото беше свикнало с катунарите, също

като прелетните птици те бяха станали символ на настъпващите топли дни, хората ги очакваха, познаваха ги и знаеха повечето от тях по име, често се отбиваха и в катуня им на място да си порчат я бравдичка, я дълги груби пирони, я панти за оборските врати. И катунарите познаваха много хора от селото, но мъжете им не ходеха по кръчмите и не се събираха със селските мъже, а жените не общуваха със селските жени, освен когато се пазаряха за предлаганите предмети от тържиците, дори да знаеха името им, обръщаха се към тях с „како“ или „буле“ („бульо“). Катунарите общуваха главно помежду си, живееха си своя затворен и примитивен, но волен и щастлив чергарски живот.

И децата им не общуваха много с нас. Когато играехме на футбол на поляната, те обикновено идваха, стояха кротко встрани на игрището, наблюдаваха ни с интерес и се радваха когато можеха да догонят и ни върнат изританата надалеч топка. Понякога ги викахме да се присъединят към нас в играта, те плахо се съгласяваха и много се старяха.

Едно лято, година след като в селото основаха ТКЗС-то и къде доброволно, къде насила и със заплахи натикаха хората в кооператива, взеха им нивите и добитъка, катунарите не дойдоха. Вместо тях под старите брястове докараха трактори, плугове и други тежки машини, отрязаха дърветата, разораха обширната мера и я засяха с царевича. Нивите по отсечениния баир, които изхранваха селото, запустяха и обраснаха с бурени и храсталаци, а лишени от имота си, хората изоставяха къщи и дворове и се преселваха в градовете, където те, доскорошните срастнали със земята и привързани към добитъка си селяни, търсеха препитание по фабрики и заводи. Не се завърщаха и младите, завършили науките си по средни и висши училища. Селото опустя. Не се събуднаха и аз, идвах си само веднъж годишно за час-два, за да оставя цветя и се поклоня пред гроба на майка си и баща си...

Захласнат по картините и унесен в носталгични спомени, които те събуждаха в паметта ми, не усетих кога един от двамата мъже в ъгъла на залата се беше приближил до мен.

– Господине, извинявайте, – заговори ме той. – Аз съм художникът. Вече близо час разглеждаме изложбата ми. Какво ще кажете, харесвате ли картините ми?

– Наистина ми харесват – отвърнях аз, – и то много. – Бях спонтанен и искрен, той го усети, усмихна се и ми подаде ръка.

– Приятно ми е. И какво харесвате в тях?

Беше средно висок, мургав мъж, някъде около петдесетте, с дълга, чуплива коса, мустаци, и дълбок, проиницателен поглед.

– Какво харесвам? Безспорното Ви живописно майсторство, топлия Ви, силноцветен колорит и умението Ви да пресъздавате с малко изразни средства настроението и моментното състояние на героите си. С картините си сякаш разказвате приказки или съвни видения за бедни, обикновени, но щастливи хора, населявали или отново завърнали се в блеуваната митична страна Аркадия,

или...

Художникът ме слушаше внимателно и с нарастващ интерес.

– Но има и още нещо, което особено силно ме вълнува – добавих аз. – В далечното си детство съм виждал и на живо тези брадати мъже от катуните с продълени широкополи шапки и разгърдени бели ризи, полуголите дечица край тях, яхнали бели кончета или току-що събудили се от сладък сън в каруцата със сено, хубавите мургави жени да пълнят менците си с вода от селските чешми... Виждал съм този свят на водните скитници катунари преди много години, и до сега сякаш чувам ударите на чуковете и теслите им по нажеженото до червено желязо и върху дебелия дънер от стара върба... Изпитвах особено радостно вълнение, когато съзирах някоя лятна привечер по залез слънце малкия им керван да спира под старите брястове и тиха тълга ме завладяваше, когато с първите есенни дъждове те си тръгваха... Къде

отиваха, имаша ли си къщи, къде прекарваха зимата, децата ходеха ли на училище?... Сигурно и Вие сте виждали и наблюдавали живота на тези хора, иначе не бихте могли така върно, с такава любов и романтична носталгия да ги нарисувате в картините си.

– Не само съм ги виждал, но и съм живял сред тях... Аз съм един от тях – каза тихо художникът, помълча и отново като ехо повтори: – аз съм един от тях, от децата на катуня.

За миг сякаш светкавица блесна в съзнанието ми и освети с ярка светлина поляната под старите брястове. Между децата на катунарите имаше едно, което рядко играеше с другите и не идваше при нас да ритя топката, то все дялкаше някакви дървени фигурки на човечета и животинки и с нагорещена заострена тел им добавяше очи, уши, уста, друг път с черни въгленчета рисуваше върху пепелта от огнището къшчици, дървета, кончета... Всъщност имаше някъде блок и кутия цветни моливи, занесох ги един ден на момчето и му ги подарих. „За теб са, Баро, да има къде да рисувам“ – казах му. Очите на детето светнаха, явно за пръв път в живота си то получаваше блок и боички, ръцете му трепереха от вълнение, не знаеше какво да каже и къде да си намери място от радост. „Бате! Бате!“ – повтаряше само отново и отново то, после се затича към една от каруците, измъкна от някаква торба малка дървена фигурка и ми я подаде. „Вземи, бате. Аз съм я правил!“

– Баро, ти ли си?! – едва промълвих аз, стреснат и обръкан от нахлулите в главата ми далечни спомени и припознал в художника някогашното момче от катуня. – Господи, възможно

ли е ? Баро!

Художникът трепна от изненада, на лицето му се изписа огромно очуване, поклати недоумяващо глава, отстъпи крачка назад и като ме гледаше напрегнато с широко отворени очи, на пресекулки, заеквайки, също както някога, отрони: „Бббаате! Бббаате!“. Не помня точно какво последва: имаше ръкописания, потупвания по рамото, прегръдки, насълзени очи, усмивки, сподавени възгласи...

Галеристката и колегата на художника сякаш бяха замръзнали на столовете си и ни гледаха от ъгъла като втрещени.

– Каж ми, Баро, Борисе или както се казваш сега, как стигна от катуня дотук? – пръв го заговорих аз, когато изненадата и емоционалните ни реакции попреминаха.

– Дълга история – махна с ръка той, – но с няколко думи: един стар учител по рисуване случайно видя рисунките ми в блока и с бонте, които ти ми даде,

заведе ме при свой приятел, професор в Академията, Илия Бешков, не знам после къде ходиха и с кого говориха, но след седмица ме записаха в Художествената гимназия в София, отпуснаха ми стипендия и понеже аз едва можех да чета и пиша, наред с рисуването учех и пропуснатото дотогава в училището. После постъпах в Академията, завърших, последвах изложби у нас и в чужбина, откупки, награди... В общи линии това е – усмихна се той, разпери ръце, помълча и добави: – Ако не бяха блокът и бонте, които тогава ти ми даде, нищо чудно вместо да рисувам в гимназията и в Академията, да бях дялалк лъжичи и гавани някъде „на брега на тиха

Струма“ – завърши шеговито той с цитат от известното стихотворение на Пенчо Славейков „Катунари“.

И като замълча, хвана ръката ми и добави:

– Бате, никога през тези толкоз години, колко станаха, четиресет ли, повече ли, не съм забравил хаяра, който ми стори тогава. Никога! Той промени съдбата ми. Затуй, моля те, избири си една картина от изложбата за спомен от мен. Най-хубавата, която на теб най-много ти харесва. Или... чакай. За теб най-хубавата ще я нарисувам тези дни. Много пъти съм искал да я нарисувам, но все нещо не ми достигаше. Сега я виждам много ясно, пред очите ми е: полянка на малко възвишение сред околната равнина вляво от прашния път, който води от края на селото към моста над реката, на полянката прострели клони три стари бряста, под тях коли с чергила, наоколо бели кончета, мъже с широкополи продълени шапки и разгърдени ризи, мургави красавици и полуголи дечица... Подобни сюжети и персонажи има в почти всички мои картини, но все пак тази, усещам го, ще бъде по-различна, по-специална, ще се опитам да вложа в нея всичките си емоции и носталгични спомени от дните, прекарани на полянката под старите брястове до вашето село.

– И не забравяй в някой от ъглите на картината да прибавиш 9 – 10-годишно момче в опърпани дрешки, разрошена коса и широко отворени очи, зареяло поглед над чергилата, огньовете и белите кончета някъде в далечната, към някакъв друг, още непознат и неясен, но тъй желан и бленуван свят...

– И това, разбира се! – усмихна се Баро. – И това, бате!

Янчо Карамихалев

СЛОБО ЕМИГРАНТА

– Искаш ли да се поразходим малко извън София? – попита отец Тома жена си.
– Къде ще ходим?
– Към сръбската граница.
– Какво ще дирим там?
– Ще посетим един манастир. Трябва да занеса малко пари на монахинята, която го обитавя отскоро. Беше при нас свещопродавачка. Наши енориашни събраха известна сума и ме помолиха да ѝ я предам за ремонт на манастирските постройки.

– Добре, да тръгваме.
Манастирът се намираще в долината край близката река, забиколен от островърхи скали, които сякаш бяха над него като стражи. Манастирските постройки бяха стари кирпичени сгради, нуждаещи се от много грижи и средства, за да добият приличен за око вид. Каменната църквичка пък изглеждаше като забодена брошка върху гърдите на близката скала.
Сестра Евфимия ги посрещна радушно, почерпи ги с гурско кафе и им зарепазва историята на манастира. Около нея постоянно се навъртаха няколко котета и когато тя спираше за миг да говори, те започваха да мукат настойчиво, сякаш я подсещаха докъде е стигнала в разказа си и я подканяха да продължи.

– Това са моите послушници – повени присъствието им в обителта монахинята.
– А оня господин там? – посочи отец Тома кучето, което ги бе посрещнало приветливо, въртейки опашка, а сега стоеше мирно край тях и снизходително наблюдаваше палудящите котета.
– Той да не би да е техният духовен надзорник?

– Това е Слобо, Слободан, емигранта. Интересна е неговата история. Той е ловно куче, птичар. Озова се преди няколко месеца в манастира, явно се бе загубил. Помолих моя приятелка да го сними и да качи снимката му в социалните мрежи, за да открием притежателя му. След месец-два дойде неговият стопанин, сръбски ловец, и си го прибра, но след известно време Слобо отново се появи и сега е невъзвращенец. Явно тук му харесва.

– Навярно е останал в манастира, за да се кае за греховете си? – пошегува се свещеникът.
– Кой знае колко погубени птични животни лежат на съвестта му?

Отец Тома и превзвтерата му поседяха още малко на сладка раздумка със сестра Евфимия и си тръгнаха. Слобо ги изпрати до манастирската порта и им помаха с опашка.

– Добре си прекарахме, нали? Чист въздух, спокойствие, приятни домакинни... – каза по пътя свещеникът на жена си.
– На теб май най-много ти допадна Слобо. И на мен ми хареса, но не бих издържала дълго време в тази пустош, дори да имах такова добро другарче като Слобо.

– Да ти кажа честно, мисля си, ако стигна пенсионна възраст, да се оттегля в някое село на спокойствие или в такъв манастир. Например, в манастирчето край твое то родно село.

– Аз на село не се връщам! – отсече превзвтерата.
Отец Тома си замълча. Пред очите му още беше Слобо, който му махаше с опашка за довиждане.

Янчо Михайлов (свещениконом Йоан Карамихалев) е роден в Бургас през 1957 г. Завършил е Духовната академия (сега Богословски факултет на СУ). Специализирал е в Източноцърковния институт и в университета в гр. Регенсбург, Германия. Бил е преподавател в Софийската духовна семинария и хоноруван асистент в Богословския факултет на СУ. В началото на 2001 г. приема духовен сан. Понастоящем служи в столичния старинен храм „Св. София“. Автор е на стихосбирките: „Паралелни монолози“ (1997 г.), „Трахте от пейзажа“ (2009 г.), „Лич без море“ (2016 г.) и „Притоплени надежди“ (2019 г.), на сборниците с къси разкази „Лъх от тих вятър“ (2020 г.) и „Хлъзгаво време“ (2022 г.), на сборника с проповеди „Изкачване на Тавор“ (2006 г.) и на богословското пособие „Записки по православна християнска етика“ (2010 г.). Предстои да излезе от печат третия му сборник с разкази „Разминаване с огъня“. Член е на Съюза на българските писатели.

Негови стихове са преведжани на руски език, включвани са в антологичите „Поети, влюбени в морето“ (2010 г.), „Небе за земята“ (2016 г.) и „Антология на българската християнска поезия“ (2022 г.).

ПОУКА

Владиката се обади на отец Емилиан да се яви в митрополитията.
„За какво ли ме вика? Сигурно в нещо съм съгрешил или някому не съм угодил“ – помисли си свещеникът и започна да прехвърля през ума си къде и какво може да е сбъркал.

– Отец Емилиане, ти си опитен свещеник, дялан камък, и по решение на епархийския съвет решихме да ти дадем допълнителна енория в... – и архиепееят назова едно село – да посъживиш там енорийския живот.
„Като съм дялан камък, значи можете да ме слагате навсякъде“ – щеше му се да отвърне на владиката, но си замълча.
– Разбрах, че имаш някакви проблеми с белите дробове – продължи митрополитът. – Тъкмо там че имаш възможност да подлишаш чист въздух.

„Свикнал съм вече с мръсния градски въздух“ – понечи да каже отецът, но отново си прегрътна думите.

Проблем за отец Емилиан бе това, че той беше градски тип човек, никога не бе живял на село и как щеше да общува с енориашните си, как щеше да им поднася боготокровените истини на вярата на достъпен и разбираем за тях език. Но нали послушанието в Църквата стои над поста и отец Емилиан пое още един кръст за носене.

В селския храм в неделя на литургия идваха постоянно и отначало само три възрастни отрудени женици. Едната отваряше църквата, клисаруваше и продаваше свещи, другата се опитваше да не е или поне да отговаря на възгласите на свещеника, а третата смирено се черкуваше. Последната старина, на име Тодорка, след служба, все гледаше да го заговори, да попита нещо по въпросите на вярата и почти всяка неделя му носеше някакъв аргаман – било дамки от градинката ѝ, било яйчица от кокашките и отец Емилиан постепенно се отпусна и сблизих с нея. Милотождият ѝ лице много му напомняше за покойната му майка. Докато другите две жени бе чувал да одумват някого или да недоволстват от нещо, баба Тодорка само някак си виновно се усмихваше и мълчеше.

– Как са при теб нещата, бабо Дорче? – попита я веднъж след служба свещеникът.
– Нищо не казвам. Чувам за твоята стърва, с която живееш в една къща, че не била добра жена, създала ти някакви проблеми.
– Какво да кажа, отче? Нещо не ме доловява стърва ми още като дойдох в тази къща като снаха. Злослови срещу мен, плетат интриги. Каже ми нещо обидно, но аз не ѝ отвърщам. Замълча си и се прибърхам въкъщи. Току се случва да изчезне нещо от мазата – я, чувалче с картофи, я, буркан с туршия, може би е тя е, не знам. Господ види. Но най-важното, каквото и зло да ми стори стървата, аз не се ядосвам. Когато умря евтърката ми, пожела да си разделям неговата градинка, като тя настояваше да вземе подобната част – тази до реката. Аз ѝ отстъпих. Придоиде реката и отнесе нейната част от градинката. Господ дава, Господ взима. На мен Бог ми е дал достатъчно – добри деца, добри внуци.

Отец Емилиан се замисли. „На баба Дора Господ ѝ е дал най-важното – незлобие и готовност да приема всичко, което ѝ се изпраща. А аз се ядосвам за шияло и нещяло – този ме погледнал накриво, онзи ми казал нещо напреки. Добре, че Бог ме изпрати тук да се поуча от тази неуква селска женаща“.

ПРАВОСЛАВИЕ И БЪЛГАРОСЛОВИЕ

Румен Стоянов

Втората дума бе измислена от моя смиреност и зануи ще я поясня, че да не остане съмнение или неяснота досежно значението ѝ: български език, българоезичие, българоезиковост. Но тук ще кажа и река само за техен дял: книжковостта. И долните редове би могло да носят заглавие „Православие и българокнижковост“.

Знайно: во лето 855 (852?) Господне бѣдѣхше светци Кирил и Методий превекдат от грѣцки на говора ни мил „Изборно евангелие“. Чрез това славно дело Писанието е прехвърлено в общодостъпен за народа вид. С подига си те начеват родното преводчество. И днес то е между най-старите в целия свят. За да имаме представа колко значително е стореното от Братята, ще припомним, че според различни преценки езичите, мъртви, живи, сборно са между шест и десет хиляди. А ние като общество изобщо не съзнаваме това величие, самоограничаваме се с постинейни изводи от порядакът, че она превод е разбираем за простолуднето. Крайно време е, без да отричаме предходното твърдение, към

Худ. Иван Бочев, Велико Търново

него да наблягаме широкообхватно и многопосторяемо върху необоримите истини:

а) писмената ни, глаголица и кирилица, нямат езически употреби (като у елини, римляни), тоест предназначенията и приложенията им – основополагащо – са изцяло християнски.
б) и двете азбуки са измислени от православни духовници.
в) родната книжковост започва не с какво да е, а тръгва – преводам – от самото Писание и то православното.

з) първите ни словесници са за винаги, неотменимо православни.
д) българският е четвърти (след еврейски, гръцки, латински) писмен език на Православияето.

е) нашият превод на Библията е сред най-ранните за човечеството: високо постижение, завоювано единствено от мъже православни.

ж) дубедината изначална книжковост, преводна и собствена, е изцяло православна: първите български прехвърлячи, писатели, поети са неотменимо православни.

з) В Конституцията стои, че Православияето е традиционното ни вероизповедание. Неоспоримо вярно, поради което има яка всебългарска значимост, включая, никак на последно място, за езика нам насущни, та следва обосновамо и подробно да залегне в учебници, с което ще съдейства за по-читаво, здраво национално самочувствие. Но да се ограничи с оповестеното в заглавието.

Първите ни словоизкази* хвалят Господа с небес, та двойно православна е първопроходската ни книжковост: в превода и в светотворчеството. Според Писанието „В начало беше Словото, и Словото беше у Бога, и Бог беше Словото. То беше в начало

у Бога“ (Иоан 1:1). Горното поведи въпроса мисар случайно, произволно, бие в очи нашата успоредност, позволяваща да заявя, с огромнейшо почитание пред Библията: в първокнижковостта ни беше Православияето, и Православияето беше у Бога и Бог беше Православияето. То беше в начало у книжковостта. Няма ли свиша предопределеност за нас българите изключителната, съдбова важност на описмеността за пътя ни през хилядолетията, няма това е станало без промисъл Божий? И ако въобще – а защо не? – че той е бил и е първоначален, сме ли днес, лично/забружено, достойни за тъй задължаващата чест? Как? С какво, щом мнозинството даже не я съзнава? Нека всинца ясно знаем и винаги помним: първите наши писмовници били са православни, също и по-късните: безспорна присъщност отреджаща единствен и неповторим принос в създаването, опазването и целокупния развой на отечествената езиковисимост, отдавна крачеца през своето второ хилядолетие. Сякаш тая безценна съзидателност, включая обогатяването ѝ с безчет думи, изрази, похвати, образности, е малка, допълва я нещо тоже много съществуно: овардането на езиковисимостта ни. Четейки, аз престаннало откривам нови за мен хубави слова, които ме изпълват с възхита и улада, подсилват моята вяра в езика ни.

Позволявам си да кажа, че това за словесна чистота е нужно да го знаят всички православни духовници, също приближени тям. А най-вече да го искрено, ревностно спазват като в говорене, писане извяват потока с чуждоземни дошляци, навлязци, излизници, за които разполагаме с туханини съответки. Чудо голямо, ще възрази някой, дали ще употребиш тая или оная дума. Обаче народът, въз основа на вековен опит, го емърдо прененил: мазикат камък обръща колата. Сиреч тая на пръв поглед нищо и никаквост води сборно, в крайна сметка, до големи последствия: език и мислене са яко взаимобвързани и това е пределно ясно някому и от там произтича демократенсалият/сробиалсал стръвен напор за обезбългаряването на родната ни реч, ибо какъто е твоят език, такава е и твоеото мислене, управляващо твоеото действие, лично и обществено. Тъй че борбата за чист български език е борба за опазване същността, живещя на всебългарщината. Задача високоотговорна, съдбова и в нея Православната Църква носи отговорност, от как българското Православие българува. Включая днес то следва да ратува за чиста изказност в проповеди, беседи, статии, книги, по радиа, телевизии, разговори, в кратце всякак.

Ще припомним: св. св. Кирил и Методий са полагали – по Божие вдъхновение – труд Словото Му да стига до българите разбираемо тям. Колцина от сесашните им потомци, даже висшестни, разумяват що е кахезионен и купина немю подобни двоици, простете неточността: уродливост? Извод неизбежен: затлачването на речта ни е пряко обуславяне на онава, за което са работили двамината Братя. Липсата на закон, бранеи езика ни, разобличаващото отствие на каквато и да било държавна езикова политика съвсем никак не са последна от низ случайности, недоглеждания, пропуски, неопитности, а тъкмо напротив: преднамерена зловредност, насочена към отбългаряване на българите. Затова на Църката Майка и нейните служители трябва да е изрично понятие как трябва да противостоят срещу тая напаст пагубна за българолобието и да го провеждат в езика на официални документи, лични устни, писмени изкази. Нецо повече: всеки православен трябва да си зададе въпроса аз, аз как участвам (с безразличие?), на яка страна, в тая езикова битка за българщината.

Пък моя смиреност ще завърши ето как: може да си противободзеник, безбодзеник, малободзеник, католик, протестантин, кришнаит и прочие, ала щом си българин, трябва непременно да знаеи, че не твоеото вероизповедание за винаги е положило основите на твоята писмена изказност, дължики я най-безоспорно тъкмо на Православияето, което недовлюбави, отхвърляи, осмиваи, отричаи.

*На полубългарски текстове, съкратено от текстиката.

Елка

Василева

АЛЮЗИЯ

Тревожни глаури... Дали усещат буря, или за нещо свое се препират? Над покрива се вният, прекатурят отломки от разбити керемиди.

ДЕНЯТ НА ТОЛЕРАНТНОСТТА

В недалечното бъдеще. Някъде в Евросъюза. Утрин в едно обикновено семейство.

–Синко, ставай, вече е осем и давайсет, ще закъснееш за сутрешния гей-парад! –Их, тате, днес ще ходя на следобед-ния...

–А впрочем, аз съм мама!
–Извинявай, мамо, когато не си гри-мирана, ви бъркам...
–Как може да бъркаш мама и тате? Време е да запомниш – мама – това е татзи, която е с брада! Марш в банята да се измиеи!

–Аз вече не трябва да се мия! Аз се записах в църквата „Микрофлористи от седмия ден“.

–И какво?
–Как така какво? Мръсните ми ръце ще оскърбят чувствата на живеещите във водата микроби!

–Това е нонсенс – небесносини родите-ли да имат зелен син!

–Ние не сме зелени, наричаме се Жъл-то-розови в чест на бога Спондѣбѣѣ, и свети Патрик! Няма-ням... Пфу! Амин!
–Добре, добре, ела да закусиш – напра-вила съм кейк с пълнеж от хамбургери! Много си заслужил – останал си само 85 килограма! В училище ще ти се по-диряват: „Ей, спортист!“ Впрочем, за училището... Ти написа ли съчинението за романа „50 нюанса сиво“?

–Разбира се! „Кристиан Грей – лъч светлина в своето царство“.

–Ама че тема – киното и немците!
–Не, мамо, „Кино и немци“ беше във втори клас!

–Синко, отдавна искаш сериозно да си посвормиш... Ти вече решил ли си, какъв ще станеш, като пораснеш?

–Разбира се – или певец, или певица!

–По-добре певица – като баща си! А, ето го и нашия татко! Ей, ти къде се мота цяла нощ?

–Аз... ами... с момичетата бях, на баня...

–Лъжеи, гадино! С пичовете си бил ти в банята!

–Не се сърди, слънчице!...

–Слънчице?!

–О, процавай, дъгичке! Дъгичке ти моя, седемцветна!

–Не се подмазвай! И въобще, вместо оргии, по-добре за ремонта да беше помислил! Кога ще сменяме пола?

–Че ние вече три пъти си го сме-няхме!

–Ох, не пола, исках да кажа пода, ламината де!

–А-а-а, този ли ?Ами ти знаеиш, на мене ръцете са ми израснали от онава място, заради което ти ме хареса ня-кога...

–Добре, добре, да не се обиждаме днес, на този забележителен празник – Деня на толерантността! Впрочем, казват, че на днешния гей-парад пак нямало да долетат руският президент...

–Е, а ти какво искаиш, там страната е варварска, а народът е див...

Михаил Задорнов

От руски: Сия Симеонова

За няколко минути... После – стихва. Отлита ятото, достигнало консенсус. Съседката отсреща се подсмивва: „Награчиха се... Като в парламента...“

ПИТАНКА

Имала глава да пати! От управленци, от синдикати... И от достиженията на цивилизацията... Абе, отиде ли на кино нацията!... Какво го грее народът SD, като няма какво да яде?

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

Такива времена, такива нрави... Досадно е дори да протестирам. Наум, на глас – изпращам се по дявола и как да искам заем репетирам.

Какво ме грее членството ни в НАТО! В Европа с празен джоб да се разхождам? Възможни ли са някакво ислрия? Ей тоз въпрос не спира да ме гложди.

Остана ми едничка любовта да вярвам, че а-ха, ще ме споходи. Но как да влезе? Пустата врата е с три ключалки, а и СОТ на входа.

Тъй възряна в своя ведър хоризонт прострял се до отсрещните панели, усещам, ах! – извън добрия тон, че дяволите вече са ме взели.

ДЯВОЛНАДА

Отдавна Бог не слиза на Земята. До нос затънал в райските си работи, той кърни пръсти, скубе си брадата, че май реформи в Рая ще му трябват.

Проникнали сред вярната му свита рогати спял лютото си семе, светните в интриги вешо вилитат, и пръкват се от всичко туй проблеми.

Та значи се налага мярка крута. Кой чужд, кой свой – да бъдат разгадани.

На чуждите да им се бие шута, и то без ни минута колебание.

И тича Бог сред чуждите и свои, гадаа на кафе и курти стари: не се ли клатят тронните устон, кого да стресне в сънния – кошмари...

Земята на небето е проекция и там отдавна тази ситуация позната е добре между човешите без разлика от кой народ и нация.

И изходът един и същ се знае: или се свиква с дяволските нрави, или започва сопа да играе, додето мизерлъкът се оправи.

ХУМОР ОТ БУРГАС

В НАЧАЛОТО БЕ ЕВА

Било ѝ е лесно на първата Ева
тя нямала хич,
ама хич конкуренция!
Не се изкушавала,
не изпитвала ревност,
спрямо нея Адам
също нямал претенции.

А за Ева е имало и друга изгода – не забивала нос час по час в огледалото,
в пре-далечното време
била думата “мода”
и самата природа
ѝ поддържала тялото.

Те живели спокойно,
поминували леко,
не броили пари ни за ток,
ни за парно...
Не разказва легендата
дали спели на меко,
но било им уютно и удобно навярно.

Не познавали скука и не знаели нищо за коварния план,
прекроен от съдбата.

Тъй настъпил денят
и в градината пицна
като висша проверка се явила змията.

И се случило - факт! -
те, горките, сгрешили.
За добро ли, за зло ли,
но се свършило с Рая.
То, добре, че е тъй, та деца се родили,
на децата - деца...
И така - до безкрая...

Худ. Наско Насков, Фосил, номинация

АДРЕС: 6003 СЪЗАГОРА, УЛ.ХР. БОТЕВ 4

ГЛАВЕН РЕДАКТОР: ЙОРДАН АТАНАСОВ

ТЕЛ: 042/649-110, GSM 0888 790 135

РЕДАКТОРИ: РУМЕН СТОЯНОВ, ИВАН БОЧЕВ,

КРАСНИМРА БОЖАНОВА

ИЗДАТЕЛ: НЧ “ДАСКАЛ ПЕТЪР ИВАНОВ-1988”

E-mail: lit_glas@abv.bg

Интернет страница: literaturenglas.com

IBAN: BG14 UNCR 7630 1074 8633 90 BIC: UNCRBGSGF

УНИКРЕДИТ БУЛБАНК СТАРА ЗАГОРА

ПЕЧАТ: “ЛИТЕРА ПРИНТ” АД - СТАРА ЗАГОРА

НЕ СЕ ВРЪЩАТ И НЕ СЕ РЕДАКТИРАТ МАТЕРИАЛИ!

АБОНАМЕНТ - САМО В РЕДАКЦИЯТА

МОРСКО ПРИКЛЮЧЕНИЕ, ВОДОПАДИ И СТОЛИЦАТА НА ХЪРВАТИЯ

/от бр. 235/
Кристина Божанова

На следващия ден имаме запланувано пътешествие с корабче по Адриатическо море. Към пристанището минаваме през Стария град на Трогир. Той е най-добре запазеният римски-готически град не само в Адриатика, но и в цяла Централна Европа. Средновековната стара част на Трогир е заобиколена от крепостни стени, запазен замък и кула и поредица от жилища и дворци в романски, готически, ренесансов и бароков стил. Неговото културно наследство е оформено под влиянието на древните гърци, римляни и венецианци. Снимаме се до високите стройни палми

Чуваме всички езици на света, срещаме и други български групи. Най-високите езера са с разлика от 150 метра надморска височина от най-ниските.

Екскурзоводката ни показва табела със снимката на Никола Тесла, който е

роден на 10 юли 1856 г. в близкия град Смилян, тогава в Австро-Унгария, а днес – в Хърватия. Предците на Тесла са от Западна Сърбия, в близост до Черна гора. Няколко държави имат претенции за неговия произход. Гордеят се с него и сърби, и черногорци, и хървати.

Изкачваме се към високите водопади с електрически автолакчета. Минаваме част от пътя по дървените пътеки. Не успяваме да снимаме всички красиви изгледи, които срещаме по пътя. Чакаме на опашка за едно от петте безшумни електрически корабчета, които събират по 100 туристи, и съкращават пътя ни през езерата. На една огромна поляна, осяяна с маси и пейки, си правим обедна почивка, но не си купуваме хамбургери, защото един струва

цели 10 евро. Има магазинчета за сувенири, но не приемат кеш, плаща се само с кредитни карти. Наливаме си бистра изворна вода. После пак по пътеките в колона по един, разминаваме се със стотиците туристи, а накрая е най-красивият водопад – висок 110 метра. Запълваме телефоните си с красиви снимки, и ние самите сме изпълнени с толкова красота, че не успяваме да я изкажем с думи. Този природен феномен наистина трябва да се види със собствени очи!

След два часа сме в столицата Загреб. Близко до хотела ни има Лидл, МОЛ, и вечерта ги обикаляме, макар че сме уморени.

Последен ден в Загреб – посреща ни с дъжд. Когато тръгваме към центъра,

изгрива слънцето и ни съпровожда в обиколката ни. Площад Бан Йосип Йелачич – с паметника на този национален герой от средата на 19 век, е центърът на града. В края на площада е изворът Мандушевац, за който има легенда – един епископ извикал на момичето, което стояло до кладенеца: „Мандо, загреби!“ И така

нарекли града Загреб. На север от площада има катедрала, която сега е в ремонт. Сднешното си име Загреб е споменат за пръв път през 1094 г. Тогава унгарският крал Ласло I

основава епископство на хълма Каптол. На съседния хълм Градец се развива отделна светска общност. По-късно засипали реката, която ги разделя, и обединили двата хълма с име – Горния град. В него ще намерим толкова важни места като църквата Сан Маркос – датира от тринадесети век. От четирите врати на крепостта все още стои само една. Вътре има параклис с чудотворната статуя на Дева Мария от XVI век, излязла непокътната от огън и намираща се в покрита с решетка ниша. А наблизо снимаме магазинче за вратовръзки. За разпространението на вратовръзките в Европа заслуга имат хърватите. През 1660 година, полк от малката държава (която по това време е част от Австро-Унгарската империя) посещава

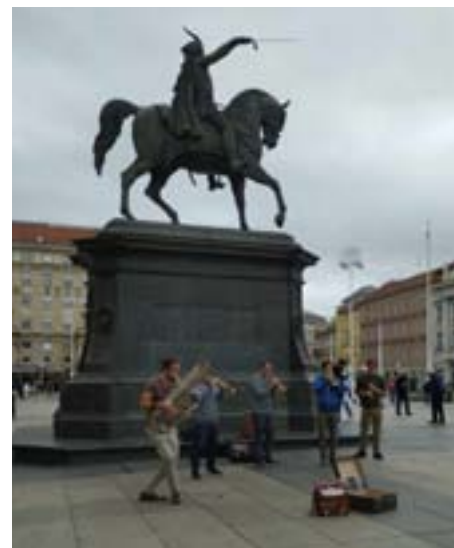
Париж. „Кралят Слънце“ особено харесал копринените кърпи, които офицерите носели около врата си, и решил да въведе тази мода. Вратовръзките станали толкова модерни, че скоро преминали през Ламанша и достигнали до Англия. Били наречени „cravat“ – тази дума произлиза от „croat“

(хърватин на английски).

В Загреб може да се разгледат – Музей Мимара, Археологически музей, Музей на съвременното изкуство, и един необикновен музей – на Разбитите връзки – събрал хиляди истории за изоставени хора и разбита любов от целия свят.

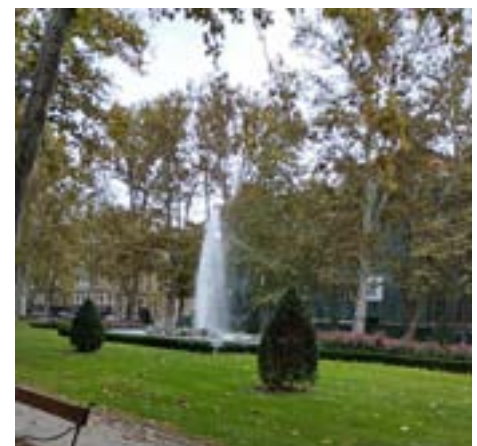
Докато се разхождаме по площада, чуваме барабанен звън – гвардейците пристигат – една част пеша, а четирима – на коне (между тях има и две жени), облечени със старинни причудливи униформи, въоръжени със саби, те правят представление за смяна на караула при паметника на бан Йелачич, а туристите ги заобикалят отвсякъде и снимат ли, снимат.

След кратка обиколка по главната улица и съвременните магазини пак сме ма Площада – до Паметника вече са се настанили петима музиканти с два тромпета, флигорна,

туба и кларинет. Имат и акордеон. Свилят игриви хърватски мелодии и в паузите канят туристите в вечерта на представлението си. Дори лягат по гръб на земята, без да спират да свирят. Добре, че е топло времето!

„Зелената подкова“ е област, наречена така, защото има форма на подкова. Намира се в Долния град и се състои от зелени площи с паркове, площади и невероятни стари сгради. Попадаме на Арт павилиона около жп гарата. А наблизо е Ботаническата градина. Разходката през цялата

Зелена подкова е около 3 километра приблизително. Слизаме с ескалатор в един подлез и – о, чудо – намираме подземен МОЛ! Точно навреме, защото навън пак вали, а ние изчакваме идването на автобуса на сухо и топло място.

Сбогом, Хърватия! Няма да забравим Йованка – нашата симпатична екскурзоводка, която се грижеше за нас през цялото време. Благодарни сме и на шофьорите Георги и Димитър, които ни возиха безопасно и навреме навсякъде. Намерихме си нови приятели, а снимките ще ни връщат в прекрасните кътчета на Адриатика!

пред крепостта Камерленго. Харесва ми един катамаран с висока мачта, но се качваме на корабчето „Филип“. На носа има пейка и здрав парапет, вътре има каюта с пейки и с триъгълна маса, и на кърмата пак има пейки за всички. Настаняваме се. Морето е спокойно, плаваме между острови и полуострови. Хърватия има над 1000 острова, но малко от тях са населени. Спираме за кратко над Синята лагуна – там дъното наистина има наситен син цвят. Предлагат ни да скачаме в морето, което учтиво отказваме. Посещаваме за малко остров Дървеняк. Нищо особено. Рибари и малки къщи, католическа църква. Минава погребение от десетина автомобиля.

Следващият остров е Чиово – там има пикник-ресторант и обядваме – зелена салата, печена на скара скумрия, червено вино и диня. После ония, които предвидливо си носят бански костюми, се настаняват на плажа с дребните камъчета, а другите само се разхождат по брега. На връщане с корабчето започва силно вълнение, сядаме на носа и се наслаждаваме на солени пръски морска вода. Весело е. Трогир ни посреща с високите кули на крепостта. Снимаме се в Стария град и казваме довиждане на Адриатическо море. Следва тричасов преход до района на Плитвичките езера.

На другия ден сме само на езерата. Приличат малко на нашите Крушунски водопади. Плитвички езера е национален парк на Хърватия, разположен в областта Лика и заема площ около 300 кв. км., като повече от 70% от тази площ са гори. Включени са в списъка на ЮНЕСКО. Езерата са 16, свързани с красиви водопади, пещерите са над 20. Има пътеки от дървени напречни греди, с ширина около 1,80 м, колкото да се разминат двама човека. Потокът от туристи е непрекъснат.

